

Utbildningsutskottets betänkande 2023/24:UbU18

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2023

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelserna till handlingarna.

Riksrevisionen har i enlighet med lagen om revision av statlig verksamhet m.m. granskat Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning för 2023. Enligt Riksrevisionens uppfattning har Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond upprättat årsredovisningen enligt årsredovisningslagen. Riksrevisionen anser att årsredovisningen tillsammans med förvaltningsberättelsen och övrig information i alla väsentliga avseenden ger en rättvisande bild av verksamheten.

Riksrevisionen har också granskat styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning för räkenskapsåret 2023. Enligt Riksrevisionens uppfattning har varken styrelsen eller den verkställande direktören handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Behandlade förslag

Redogörelse 2023/24:RJ1 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning 2023

Redogörelse 2023/24:RR3 Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning 2023

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden.....	6
Redogörelserna.....	6
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Redogörelse 2023/24:RJ1	7
Redogörelse 2023/24:RR3	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2023

Riksdagen lägger redogörelserna 2023/24:RJ1 och 2023/24:RR3 till handlingarna.

Stockholm den 30 maj 2024

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Josefin Malmqvist (M), Linus Sköld (S), Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Jörgen Grubb (SD), Anders Ådahl (C), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Niklas Sigvardsson (S), Nadja Awad (V), Peter Ollén (M), Mats Arkhem (SD), Magnus Jacobsson (KD) och Paula Örn (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Av riksdagsordningen (2014:801) framgår att Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) årligen ska lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen (tilläggsbestämmelse 13.23.1). Av RJ:s stadgar (9 §) framgår att styrelsen senast den 1 mars varje år ska lämna en årsredovisning för det närmast föregående året till riksdagen. Den 29 februari 2024 lämnade styrelsen för RJ en årsredovisning och förvaltningsberättelse för 2023 (redog. 2023/24:RJ1).

Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen granska årsredovisningen för RJ (3 §). Granskningen ska enligt 5 § göras enligt god revisionsordning och syftar till att bedöma om redovisningen är tillförlitlig, om räkenskaperna är rättvisande och om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut (årlig revision). Av lagen framgår också att en revisionsberättelse över den årliga revisionen av stiftelsen ska lämnas till riksdagen senast en månad efter det att årsredovisningen har lämnats (10 §). Den 13 mars 2024 överlämnade Riksrevisionen en redogörelse om revisionsberättelsen för 2023 till riksdagen (redog. 2023/24:RR3).

Bakgrund

RJ bildades i början av 1960-talet

Riksdagen beslutade våren 1962 att avsätta medel från Riksbankens rörelse till en stiftelse. Syftet med donationen från Riksbanken var att uppmärksamma bankens 300-årsjubileum och samtidigt främja ett angeläget nationellt ändamål. Riksdagen beslutade om stadgar för RJ den 2 december 1964. Av stadgarna framgår stiftelsens ändamål – att främja och understödja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige – och vad som då ska gälla, bl.a. att verksamheten ska ges en betydande flexibilitet (2 §).

RJ:s verksamhet omfattas av regleringen i stiftelselagen (1994:1220) och styrs av stiftelsens stadgar som antas av RJ och fastställs av riksdagen.

RJ frigjordes från Riksbanken i slutet av 1980-talet

Stiftelsens medel förvaltades ursprungligen av Riksbanken, som tillgodo-gjorde stiftelsen avkastningen. Riksdagen beslutade våren 1987 att Riksbanken skulle överföra 1,5 miljarder kronor till RJ. Riksbankens förvaltning av stiftelsens tillgångar upphörde därmed. Förvaltningen överläts på stiftelsen, som därmed frigjordes helt från Riksbanken (bet. FiU 1986/87:33).

1988 års ändring i RJ:s stadgar

I och med att Riksbankens förvaltning upphörde ändrades stiftelsens stadgar i vissa avseenden den 1 januari 1988. Den omfattande stadgerevisionen, som bl.a. berörde styrelsens sammansättning, bereddes av finansutskottet (bet. FiU 1987/88:4).

Det var inte aktuellt med någon förändring av stiftelsens ändamål. Stadgeändringarna innebar bl.a. att riksdagen endast fastställer, eller förkastar, sådana stadgeändringar som stiftelsens styrelse dessförinnan antagit (11 §). Skälet till att riksdagen inte längre skulle besluta om ändringar i stiftelsens stadgar var att man ville markera RJ:s ställning som självständigt rättssubjekt (bet. FiU 1987/88:4).

Finansutskottet uttalade i samband med stadgeändringen att en stiftelse formellt sett är en självständig förmögenhet utan ägare (bet. FiU 1987/88:4 s. 5). Det fanns därför enligt utskottet inte någon som med rättslig verkan kunde bevilja styrelseledamöterna ansvarsfrihet. Utskottet menade att det i och med att RJ:s ställning som stiftelse blev mer entydigt markerad inte längre fanns någon anledning för revisorerna att uttala sig i ansvarsfrihetsfrågan, och inte heller för riksdagen att ta ställning i denna fråga.

Riksrevisionen granskar RJ sedan 2003

Den 1 juli 2003 inrättades Riksrevisionen, en sammanhållen revisionsmyndighet under riksdagen med ansvar för den statliga redovisnings- och effektivitetsrevisionen. Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen granska årsredovisningen för RJ (3 §).

2017 års ändring i RJ:s stadgar

Stiftelsens stadgar ändrades i vissa avseenden den 16 november 2017. Stadgerevisionen bereddes av utbildningsutskottet (bet. 2017/18:UbU8). Riksdagen fastställde de ändringar som styrelsen för stiftelsen hade beslutat om. Stadgeändringarna innebar vissa moderniseringar och korrigeringar samt förtydliganden i några avseenden, bl.a. om ersättning till vissa av styrelsens ledamöter och suppleanter i vissa fall.

Utskottets överväganden

Redogörelserna

Redogörelse 2023/24:RJ1 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning 2023

Av stadgarna för RJ framgår att årsredovisningen ska omfatta en resultaträkning, en balansräkning, en förvaltningsberättelse och en redogörelse för anslagsbeviljade projekt. I redogörelse 2023/24:RJ1, som avser 2023, redovisas dels den finansiella verksamheten (med bl.a. en resultaträkning och en balansräkning), dels förvaltningsberättelsen. Dessutom beskrivs den forskningsstödande verksamheten under 2023.

Redogörelse 2023/24:RR3 Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning 2023

Riksrevisionen har granskat RJ:s årsredovisning för 2023. Enligt Riksrevisionens uppfattning, som framgår av redogörelse 2023/24:RR3, har RJ upprättat årsredovisningen enligt årsredovisningslagen (1995:1554). Riksrevisionen anför också att RJ, i alla väsentliga avseenden har gett en rättvisande bild av stiftelsens ekonomiska resultat, finansiering och finansiella ställning per den 31 december 2023 samt lämnat en förvaltningsberättelse och information i övrigt som är förenlig med och stöder en rättvisande bild i årsredovisningen som helhet.

Riksrevisionen har även reviderat styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning för 2023. Utöver revisionen av årsredovisningen har man granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen. Vidare har Riksrevisionen granskat om någon styrelseledamot eller den verkställande direktören på något annat sätt har handlat i strid med stiftelselagen (1994:1220), stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Enligt Riksrevisionens uppfattning har styrelseledamöterna och den verkställande direktören inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tagit del av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning för 2023 och Riksrevisionens revisionsberättelse över årsredovisningen.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelserna till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelse 2023/24:RJ1

Redogörelse 2023/24:RJ1 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning 2023.

Redogörelse 2023/24:RR3

Redogörelse 2023/24:RR3 Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning 2023.